

مکتب سردار سلیمانی

در نگاه شخصیت‌های بر جسته جبهه مقاومت (ایران، لبنان، یمن، فلسطین، سوریه و عراق)

* زهره دانشمندی

** فریفته هدایتی

چکیده

هدف: هدف از این پژوهش شناسایی ویژگی‌های شخصیت شهید سلیمانی از منظر شخصیت‌های بر جسته محور مقاومت و دستیابی به عناصر گفتمانی مکتب شهید سلیمانی از منظر آن‌هاست.

روش تحقیق: روش پژوهش حاضر کیفی از نوع توصیفی-تحلیلی^۱ است که با استفاده از تحلیل گفتمان انتقادی با رویکرد ون دایک انجام شد. سخنرانی شش نفر از رهبران و شخصیت‌های بر جسته مقاومت شامل: ۱. آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب، ۲. سید‌حسن نصرالله، دبیرکل حزب‌الله لبنان، ۳. بشار اسد، رئیس جمهور سوریه،

* کارشناس ارشد مدیریت رسانه، zohreh.76daneshmandi@gmail.com.

** دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، واحد علوم تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی،

.hedayatifarifteh@gmail.com

۱. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی به توصیف و تفسیر شرایط و روابط موجود می‌پردازد.

۴. عبدالملک بدرالدین الحوთی، رهبر انصارالله یمن، ۵. اسماعیل هنیه، رهبر حماس، ۶. فالح الفیاض، رئیس حشد الشعیی) که در ایام پس از شهادت مظلومانه سردار سلیمانی بیان کرده‌اند، به شیوه نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد این شخصیت‌ها با تبیین عناصر و ویژگی‌های بارز شخصیت شهید سلیمانی سعی کردند دلایل محبوبیت ایشان در بین ملت‌های مظلوم منطقه و جهان و خشم و از جار و ضعف دشمنان مقاومت را از طریق نشان دادن عظمت مکتب شهید سلیمانی به عنوان تنها راه مقابله با دشمنان به گوش جهانیان برسانند.

نتیجه‌گیری: در مقابل سانسور و کوچک‌نمایی رسانه‌های غربی درخصوص شهادت سردار سلیمانی، این شخصیت‌ها توансند با تبیین ویژگی‌های بارز شخصیت ایشان، نشان دهنند که ما در مورد شهید سلیمانی با قهرمان و نخبه‌ای مواجهیم که از نظر ذاتی و اجتماعی، استعداد ممتازی دارد و اقدامات و ابتکاراتی انجام داده است که شخصیت وی را فراتر از یک فرد و تا حد یک مکتب بی‌نظیر تبیین می‌کند.

کلیدواژه‌ها: مکتب سردار شهید سلیمانی، رهبران مقاومت، تحلیل گفتمان ون دایک.

مقدمه

امروزه صحنه‌های بین‌المللی نشان می‌دهد که انسان، وارد عصر جدیدی شده است که دیگر با آموزه‌های قبلی مثل لیبرالیسم و نسلولیبرالیسم یا مکتب‌های سوسیال دموکراسی یا لیبرال دموکراسی اقنان نمی‌شود و دنبال نظم نوینی است. انقلاب اسلامی ایران با آرمان‌های بلندش و تعریفی که از انسان و ارزش‌ها و اراده و انتخاب‌ها و مسئولیت‌هاییش مبتنی بر مکتب والای اسلام ارائه داد، فصل نوینی در حیات اجتماعی کشور و بلکه جامعه بشری ایجاد کرد و در طی مسیر پُرفراز و نشیب آن، تحت تأثیر مکتب امام خمینی رهبر، مکتب مقام معظم رهبری و خود انقلاب اسلامی، انسان‌های بزرگی پرورش یافتند که راه و روش زندگی، مقاومت و مبارزه حق طلبانه آن‌ها الگوی عینی و عملی برای دیگران شده است. سردار شهید حاج قاسم

سلیمانی، با ویژگی‌های جامع‌الاطرافش، در دل ملت‌های آگاه و آزاده این چنین بود و مکتب شهید قاسم سلیمانی، یک راه واقعی یک نماد و الگوی عینی و عملی است، که می‌تواند به نظام نوین جهانی کمک کند.

به همین سبب، شناخت و بررسی این مکتب بهویژه از منظر کسانی که خود از رهبران و شخصیت‌های تأثیرگذار در محور مقاومت هستند، از اهمیت بسزایی برخوردار است، به‌گونه‌ای که تدوین شاخص‌های مکتب این‌گونه شخصیت‌ها، باعث الگوگیری دیگر قهرمانان در سبک زندگی شخصی و سازمانی هر فرد و هر کشور خواهد شد. با عنایت به این موارد و همچنین فرمایش رهبر معظم انقلاب، درباره شهید سلیمانی که می‌فرمایند: «به شهید حاج قاسم به چشم یک فرد نگاه نکنیم؛ به چشم یک مکتب، یک راه و یک مدرسه درس‌آموز نگاه کنیم» (رهبر معظم انقلاب، ۱۳۹۲/۱۲/۱۷)؛ ضروری به نظر می‌رسد تا در این مقاله به تدوین شاخص‌های مکتب حاج قاسم سلیمانی که الگوی تمام‌عیار انقلاب و مدیریت انقلابی، سفیر واقعی صلح و مقاومت و یار مستضعفان در منطقه و جهان است، دست یابیم. بنابراین هدف اصلی این مقاله؛ شناخت ویژگی‌های مکتب حاج قاسم سلیمانی براساس رویکرد گفتمانی شخصیت‌های محور مقاومت است.

پرسش اصلی این است که ویژگی‌های مکتب حاج قاسم سلیمانی براساس رویکرد گفتمانی شخصیت‌های محور مقاومت کدام است؟

جهت پاسخ به پرسش اصلی پژوهش‌های فرعی زیر طرح ریزی شده است:

۱. رهبران و شخصیت‌های مطرح شده جبهه مقاومت چگونه ویژگی شخصیتی سردار سلیمانی را تبیین کرده‌اند؟

۲. این شخصیت‌ها در بیان شاخص‌های مکتب سلیمانی، از چه تمهیدات گفتمانی استفاده کرده‌اند؟

۳. مفاهیم استعاره‌ای و کنایه‌آمیز در نگاه این رهبران و شخصیت‌های مطرح شده در خصوص آمریکا و رژیم صهیونیستی چیست؟

۴. معانی ضمنی متون چیست؟

۵. رهبران و شخصیت‌های مطرح شده از چه ویژگی‌هایی برای مکتب شهید سلیمانی، جبهه مقاومت و پایان حضور آمریکا در منطقه سخن می‌گویند؟
۶. واقعیت‌های ناگفته در متن سخنان شخصیت‌های مطرح شده چیست؟
۷. براساس قطب‌بندی ایدئولوژیکی متن، «خود» و «دیگری» در جبهه مقاومت و ترویریسم و داعش چگونه توصیف می‌شود؟

بررسی پیشینه‌های پژوهش نشان می‌دهد:

- محمد ظاهری (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «ارائه الگوی مدیریتی در تراز انقلاب برای مدیران عالی جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر سبک مدیریتی شهید سپهبد قاسم سلیمانی» با بهره‌گیری از تحلیل مضمون مصاحبه‌ها، فیلم‌ها و داده‌های متني مرتبه با شهید، چهار مضمون فراگیر شامل: «مشی سیاسی، مشی فرهنگی، مشی اقتصادی؛ مبانی اعتقادی؛ زمینه‌های فردی؛ زمینه‌های شغلی» استخراج کرد و سپس با استفاده از رویکرد ساختاری تفسیری آن‌ها را سطح‌بندی کرد که مبانی اعتقادی به عنوان اثرگذارترین مضمون در سطح چهارم، زمینه‌های فردی در سطح سوم، مشی‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی در سطح دوم و زمینه‌های شغلی به عنوان اثرپذیرترین مضمون در سطح اول قرار گرفت.

- زارعی (۱۳۹۸) در پژوهشی تحت عنوان «کنکاشی مقدماتی در مکتب سلیمانی» با بررسی شخصیت و ویژگی‌های شخصیتی و اعتقادی شهید سلیمانی، تشیع ایشان را «غافلگیری بزرگ» بیان کرد که مرزا را نوردید و پیام ایشان را به جهانیان رسانید.

- اسدی (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «تحلیل گفتمانی سیاست خارجی آیت‌الله خامنه‌ای، «تعامل‌گرایی ضد نظام سلطه» را بررسی نمود و به این نتیجه رسید که استواری سیاست خارجی بر دو بنیاد سلبی و اثباتی، برخورداری از ماهیتی مستقلانه و ضدسلطه، و بهره‌مندی از گرایش ایدئولوژیک-استراتژیک است.

- آجیلی و همکاران (۱۳۹۳) در تحقیقی با عنوان «تحلیل گفتمان آیت‌الله خامنه‌ای (رهبر معظم انقلاب) پیرامون رابطه ایران با ایلات متحده» به بررسی دیدگاه‌های رهبری پرداخت و به این نتیجه رسیدند که گفتمان ایشان برآمده از اسلام، گفتمان انقلاب و امام

خمینی^{ره} است. این گفتمان در حوزه سیاست خارجی، خرده گفتمان‌هایی را تحت تأثیر قرار داده است که یکی از آن‌ها در مورد رابطه با آمریکاست.

- دهقانی‌پوده و پاشایی هولاسو، (۱۳۹۹) در پژوهش «تدوین الگوی فرماندهی شهید قاسم سلیمانی»، به عنوان چهره‌ای بین‌المللی و نماد مقاومت، ضمن تأکید بر ضرورت بررسی مكتب شهید قاسم سلیمانی به عنوان مكتبی جهان‌شمول و اخروی و الگوسازی آن برای فرماندهان و مدیران، با بهره‌گیری از روش تحلیل مضمون، مكتب این شهید والامقام را در پنج بعد «معنوی و ارزشی»، «فردی و رفتاری»، «فرماندهی و مدیریتی»، «نظمی» و «تأثیرگذاری (عملکردی)» مشخص کردند و در نهایت تیجه گرفتند که پیامد مكتب سلیمانی، سعادت و شهادت است.

- گنج بخش (۱۳۹۹)، در پژوهش، «شناسایی عوامل شکوفایی فضایل اخلاقی حکمران مبتنی بر مكتب شهید سلیمانی»، پس از تبیین فضایل اخلاقی حکمران براساس نظریه پردازی امام راحل^{ره} و رهبر انقلاب؛ به تطبیق آن با رویه شهید سلیمانی پرداخته و در تشریح عوامل مؤثر بر رشد و شکوفایی آن به عوامل خانوادگی و محیطی و همچنین تأثیر اراده اشاره نموده و در خصوص ویژگی‌های اخلاقی این شهید و چگونگی ترویج مكتب ایشان بحث می‌نماید. نواوری این تحقیق آن است که به تحلیل گفتمان سخنان رهبران و شخصیت‌های بر جسته جبهه مقاومت (ایران، لبنان، یمن، فلسطین، سوریه و عراق) درباره سردار شهید قاسم سلیمانی و کشف مبانی گفتمانی و لایه‌های پیدا و پنهان این موضوع می‌پردازد.

معنا و مفهوم مكتب و مكتب سلیمانی

مكتب، عبارت است از یک طرح جامع و منسجم که می‌خواهد با جهان‌بینی و دستورالعمل‌هایی که ارائه می‌نماید بشر را به طرف کمال و هدفش راهنمایی کند. ابتدا به تفسیر انسان و جهان می‌پردازد و سپس بايدها و نباید‌های انسانی را مشخص و معین می‌سازد. هم نیاز انسان را به جهان‌بینی مرتفع می‌کند و هم یک نظام ارزشی برای زیستن و چگونه زیستن ارائه می‌دهد. درواقع مكتب مجموعه جهان‌بینی و ایدئولوژی یک انسان می‌باشد.

استاد شهید مطهری در تعریف مکتب می‌گوید: «یک نظریه کلی و یک طرح جامع و هماهنگ و منسجم است که هدف اصلی آن کمال انسان و تأمین سعادت همگانی است و در خطوط اصلی و روش‌ها، بایدها و نبایدها، خوب‌ها و بدّها، هدف‌ها و وسیله‌ها، نیازها و دردها و درمان‌ها، مسئولیت‌ها و تکلیف‌ها در آن مشخص است و خاستگاه الهام تکالیف و مسئولیت‌ها برای همه افراد است و نوع برداشت و طرز تفکری که یک مکتب درباره جهان و هستی عرضه می‌نماید، زیرساز و تکیه‌گاه فکری آن مکتب به شمار می‌رود. این زیرساز و تکیه‌گاه اصطلاحاً جهان‌بینی نامیده می‌شود.

هدف‌هایی که یک مکتب عرضه می‌دارد و به تعقیب آن‌ها دعوت می‌کند و راه و روش‌هایی که تعیین می‌کند و بایدها و نبایدهایی که انشاء می‌کند و مسئولیت‌هایی که به وجود می‌آورد، همه به منزله نتایج لازم و ضروری جهان‌بینی است که عرضه داشته است»).
(مطهری، ۱۳۹۲، ۴۶)

به این ترتیب می‌توان گفت که منظور از مکتب شهید سلیمانی، مجموعه‌ای از اعتقادات محکم و منسجم، رفتارهای مرتبط و نمودهای برخاسته از اعتقادات خلقيات و رفتار ايشان است به‌گونه‌ای که از او شخصيتی الگو و جامع ارائه می‌کند. مکتب شهید سلیمانی خروجی راه اهل‌بیت^{علیهم السلام} است، سلیمانی نمونه عملی مکتب پیامبر و اهل‌بیت است. شهید سلیمانی خود را سرباز ولایت می‌داند. یعنی آن چیزی که امام^{علیه السلام} و مقام معظم رهبری برای انقلاب اسلامی که انقلاب امام زمان است، در گام دوم ترسیم کردند، حاج قاسم توانست این نسخه را در این زمین پیاده کرد. یک تشکیلات برای جهان اسلام تعریف کرد. امام^{علیه السلام} بسیج را به جبهه اسلام برد و شبکه‌سازی و بستر سازی برای ظهور امام زمان کرد. یک سریاز، سربازی خوبی کرد. (اکبری، ۱۳۹۸)

همان‌طور که در بیان رهبر معظم انقلاب و در بیانیه شهادت ایشان آمده بود، شهید حاج قاسم پیرو مکتب امام خمینی^{علیه السلام} بود و از این نظر هر آنچه در آموزه‌های دینی و سیاسی و اجتماعی آمده بود در وجود و رفتار این شهید تجلی داشت (زارعی، ۱۳۹۸، ۸). سلیمانی به عنوان شاگرد این مکتب توانست جامع ارزش‌های اخلاقی فردی و اجتماعی باشد و این امر

اهمیت بسیار زیادی دارد؛ چون این وجهه امتیاز «دین‌داری انقلابی» از «دین‌داری عافیت طلبانه» و هم از «انقلابی‌گری سکولار» است. شهید سلیمانی نمونه موفقی از جمع بین معنویت دینی و جامعه‌گرایی ارائه کرد؛ عرفان را با سیاست و مبارزه گره زد و در مقام عمل آن را در حوزه نظامی نیز اعمال کرد. (علم الهدی، ۱۳۹۸)

نظريه شخصيت و نقش آن از منظر جامعه‌شناسی

شخصیت مجموعه ویژگی‌های روحی و جسمی یک فرد است، اعم از این که این فرد از نخبگان و نوایخ باشد یا یک فرد عادی. این تعریف با تعریف جامعه‌شناسی جدید و نیز تعریف برخی فلاسفه تاریخ از شخصیت، منطبق است. منظور جامعه‌شناسان سنتی از شخصیت فرد، صرفاً شخصیت اجتماعی اوست. به اعتقاد آنان، شخصیت اجتماعی هر فرد ترکیبی از نقش‌هایی است که براساس پایگاه و جایگاه اجتماعی و موقعیت گروهی خود در میان گروه‌های اجتماعی ایفاء می‌کند. در این رویکرد «نقش» هر فرد در جامعه (که بستگی تام و تمام به شخصیت اجتماعی خودآگاه وی دارد) آن چیزی است که انتظار می‌رود وی به عنوان عضوی از یک گروه اجتماعی و دارای پایگاه اجتماعی خاص، در تعاملات اجتماعی و روابط اجتماعی، انجام دهد. البته جامعه‌شناسان اذعان دارند که نمی‌توان نقش عوامل درونی فرد را در نقش‌آفرینی وی نادیده گرفت، بلکه «ایفای نقش، کوشش فرد را در انتخاب و سازش بین عوامل مختلف داخلی و خارجی نشان می‌دهد» (کوزر و رزنبرگ، ۱۳۷۸، ۲۹۸). همچنین این گروه از جامعه‌شناسان به این نکته نیز توجه دارند که شخصیت اجتماعی و به تبع آن، نقش فرد در جامعه، قابل رشد و پرورش است و هر فرد در هر مرحله از زندگی خود می‌تواند نقش‌های خاصی را انتخاب کند یا به دست آورد که تاکنون آن‌ها را نداشته است. جامعه‌شناسان نقش آفرینی ابتکاری فرد را با «صورت غیر قابل پیش‌بینی شخصیت» همراه می‌دانند. بنابراین، «شخصیت» فرد و «نقش» وی، در یکدیگر تاثیر متقابل دارند. همان‌طور که شخصیت اجتماعی خودآگاه و شناخته شده هر فرد نقش او را تعیین می‌کند، نقش‌های انتخابی و اکتسابی و جدید هر فرد نیز موجب تغییر

شخصیت اجتماعی وی می‌شود و پایگاه اجتماعی او را ارتقا یا ترزل می‌دهد. (توسلی، ۱۳۸۰، ۳۰۱-۳۱۲)

جامعه‌شناسی جدید، در مقابل، معتقد است که نقش‌شناسی و نقش‌آفرینی هر فرد در پاسخ به الگوهای اجتماعی رسمی، تنها بخشی از شخصیت او را می‌سازد (کوزر و رزنبرگ، ۱۳۷۸، ۲۷۶-۲۷۸)، و در کنار این جنبه از شخصیت فرد، نیروهای عظیم درونی او، از قبیل ارزش‌های بنیادی، هدفهای زندگی و فهم او از هویت خویش و نظرایران، بخش بنیادین شخصیت وی را می‌سازد و طبعاً این ویژگی‌های بنیادین شخصیت فرد نیز همچون نقش‌شناسی وی براساس الگوهای اجتماعی، تأثیر بسزایی در نقش‌آفرینی او دارد. (کوزر و روزنبرگ، ۱۳۷۸، ۲۷۶-۲۷۹)

شخصیت از نگاه فیلسوفان تاریخ

از نگاه فیلسوفان تاریخ کم و بیش همسو با دیدگاه جامعه‌شناسان جدید، شخصیت فرد عبارت است از: مجموعه ویژگی‌های فکری، روحی و روانی و حتی جسمی که به او قدرت عمل و اقدام و نفوذ اجتماعی می‌بخشد؛ ویژگی‌هایی چون علم، دانش، اندیشه‌ها، فرهنگ، نفوذ اجتماعی، قوای فکری و روحی همچون: نبوغ فکری، هوش سرشار، اراده و عزم قوی، خلاقیت و ابتکار، ثبات عقیده و بلندی همت (کارلایل، ۱۳۱۸، ۲۲-۳۳)، و ویژگی‌های اخلاقی چون اخلاص، تواضع، رافت، فضل و کرم، امانت، عدالت‌خواهی، سعه‌صدر، وفای به عهد و عموم خصلت‌های پسندیده برآمده از تربیت صحیح و سرانجام، توانایی‌های جسمی و قدرت عمل و منش اصیل فرد.

گاهی نیز منظور از شخصیت، به معنای خاص «قهرمانان»، «نوایغ» و «نخبگان» است. یعنی افرادی که از نظر ذاتی و درونی و اجتماعی، استعدادها و ویژگی‌های ممتازی دارند و اقدامات و ابتکاراتی انجام می‌دهند که از عهده اکثر افراد جامعه و توده مردم برنمی‌آید.

(دشتی، ۱۳۸۵)

با توجه به مفهوم شخصیت در نگاه جامعه‌شناسان جدید و فیلسوفان تاریخ، آنچه در این

نوشته از این عنوان مورد نظر است «مجموعه ویژگی ها و خصوصیات فردی و اجتماعی مرتبط و متکی به یک فرد است که به گونه ای در بروز یک کنش یا واکنش از سوی فرد مذبور تأثیر می گذارد، اعم از آنچه بروز و نمود خارجی دارد و طبعاً واکنش های مثبت یا منفی دیگران را بر می انگیزد، و آنچه بروز و نمود خارجی ندارد و صرفاً در شکل گیری رفتار یک فرد مؤثر است، نظیر خلاقیت فکری، ایمان، شجاعت، توکل، رضا و تسليم». به هر حال، منظور از شخصیت در این پژوهش، فقط نخبگان و افراد متنفذ اجتماعی نیست.

نگرش ها درباره نقش انسان در تعیین سرنوشت

درباره نقش انسان در تعیین سرنوشت خود نیز دیدگاه های مختلفی وجود دارد از دیدگاه های کاملاً افراطی اختیارگرا که انسان را در اختیار و آزادی کامل در انتخاب و تعیین سرنوشت خویش می دانند همچون مکاتب اومانیستی و لیبرالیستی تا دیدگاه هایی که انسان را در جبر تاریخ و فاقد اختیار در تغییر و تعیین سرنوشت خویش می دانند. البته این تنوع دیدگاه ها نتایج متفاوتی در جوامع بشری به بار آورده است. دیدگاه اسلام اما دیدگاهی بینایین و میانه است، نه اختیار مطلق و نه آزادی مطلق. اسلام نه انسان را مختار علی الاطلاق می داند و نه مجبور و مقهور عوامل درونی یا عوامل بیرون از خود. از نظر درون، اسلام انسان را دارای کشش ها و نیروهای محرك مثبت و منفی می داند. نظر به ترکیب وجود انسان از دو جوهر جسم و روح و برخورداری از دو بعد حیوانی (ناسوتی) و روحانی (ملکوتی)، بعد روحانی و ملکوتی او را به سویی و کشش های حیوانی وی را به سمتی دیگر فرا می خوانند (مطهری، ۱۳۹۲، ۱۶۹-۱۷۲). خداوند متعال می فرماید: «همانا خداوند وضع و حال هیچ قوم و گروهی را تغییر نمی دهد مگر این که آنان [ابتدا] وضع و حال خویشتن را دگرگون سازند» (رعد / ۱۱).

حاصل این که در دیدگاه اسلام، انسان در گزینش و تعیین سرنوشت خود مختار است و در همان حال، وابستگی تام و تمامی به خداوند متعال دارد. بنابراین، انسان ها و به عبارت دیگر شخصیت ها (عموم افراد با ویژگی های شخصیتی متفاوتی که دارند) در روند کلی تحولات تاریخی قادر به نقش آفرینی هستند.

گفتمان و تحلیل گفتمان

واژه گفتمان در زبان فارسی متراffد است با واژه دیسکورس^۱ که از ریشه‌ای لاتین به معنای مکالمه و همکلاسی است. این واژه در سیر تکامل خود به شکل منسجم و معقولی از گفتار و نوشتار نیز اطلاق شده است (فرقانی، ۱۳۸۲، ۶۰). به عقیده امیل بنونیست^۲ «گفتمان به جنبه‌هایی از زبان می‌پردازد که تنها می‌توان آن‌ها را با ارجاع به متکلم، وضعیت یا موقعیت مکانی-زمانی وی یا ارجاع به متغیرهای دیگری بیان نمود که در مشخص ساختن بسترهای بافت موضعی پاره گفتار به کار می‌روند». بنابراین، گفتمان، مدعی حوزه معین، مستقل و کاملاً شناخته شده‌ای است که ضمایر شخصی مثل من و شما، اشاره‌ها مثل ضمایر اشاره و اسم‌های اشاره، مشخصه‌های مکانی و زمانی را در بر می‌گیرد (فرقانی، ۱۳۸۲، ۶۱).

مک دانل^۳ در شرح مفهوم گفتمان، تأکید می‌کند که لازم است گفتگو^۴ قبل از مطالعه مفهوم گفتمان، مورد بررسی قرار گیرد. به عبارتی بهتر، مک دانل پرداختن به مفهوم گفتگو را مقدم بر توجه به مفهوم گفتمان می‌داند. وی گفتمان را هر نوع گفتار و نوشتاری می‌داند که در بستری اجتماعی شکل می‌گیرد (مک دانل، ۱۳۸۰، ۸۶).

در یک نظام زبانی گفتمانی، بستر یا بافت، کاملاً اجتماعی است. اظهارات و مطالب بیان شده، گزاره‌ها و قضایای مطرح شده، کلمات و عبارات مورد استفاده و معانی آن‌ها جملگی بستگی به این نکته دارند که این تعابیر کی، کجا، چگونه، توسط چه کسی، یا علیه چه چیزی یا چه کسی به کار رفته‌اند. درواقع، می‌توان بر این نکته تأکید کرد که بستر یا زمینه مکانی و زمانی، موارد استفاده و سوژه‌های استفاده‌کننده هر مطلب یا گزاره و قضیه تعیین‌کننده شکل و نوع و محتوای هر گفتمان به شمار می‌روند. در یک بررسی کلی، گفتمان، رویکردي ساختاری به متن است که امکان اتصال متن به جنبه‌های جامعه‌شناختی را فراهم می‌کند (فرقانی، ۱۳۸۲، ۶۵).

1. Discourse.
2. Emile Beneniste.
3. Macdonell.
4. Dialogue.

تحلیل گفتمان به این ترتیب، تحلیل اجتماعی مقوله‌های زبانی یا استفاده از پس‌زمینه‌ها و یا رفتارهای اجتماعی برای بررسی و ارزیابی مقوله‌های کلاسی و زبانی در یک متن است. هدف اصلی مطالعه گفتمان، ایجاد توصیفی واحد، از سه بُعد اساسی گفتمان است؛ این ابعاد شامل کاربرد زبان، برقراری ارتباط میان باورها و تعادل در موقعیت‌های اجتماعی است. در مطالعه مفهوم گفتمان نحوه تقابل و تاثیر این ابعاد نسبت به هم مورد بررسی قرار می‌گیرد (ون دایک، ۱۳۸۲، ۴۶).

تحلیل گفتمان انتقادی

تحلیل گفتمان انتقادی شاخه‌ای بین رشته‌ای در زبان‌شناسی است که نقش زبان را در سیاست و اجتماع بررسی می‌کند. تحلیل گفتمان انتقادی پس از ناتوانی تحلیل گفتمان در ورود به بسیاری از حوزه‌ها ظاهر شد و اعتراضی به تحلیل گفتمان توصیفی است. با این‌که گفته می‌شود زبان همچون آینه‌ای شفاف واقعیت را منعکس می‌کند اما تحلیل گفتمان انتقادی مدعی است زبان آینه‌ای کدر است که واقعیت را از منظر ایدئولوژی‌های گوناگون انعکاس می‌دهد. یورگنسن و فیلیپ موضوع اصلی تحقیق در تحلیل گفتمان انتقادی را هم کاربردهای گفتمانی می‌دانند که بازنمایی‌هایی از جهان، سوژه‌های اجتماعی و روابط اجتماعی از جمله روابط قدرت را بر می‌سازد و هم نقشی که این کاربردهای گفتمانی در پیشبرد منافع گروه‌های اجتماعی خاص ایفاء می‌کنند. (یورگنسن و فیلیپ، ۲۰۰۲، ۷۴)

تحلیل گفتمان انتقادی یک رویکرد مستقل نیست و میان رشته‌ای عمل می‌کند. محققان مختلف تحلیل گفتمان انتقادی از روش‌های گوناگون تئوریک استفاده می‌کنند. این روش‌ها شامل دیدگاه‌های جامعه‌شناسی خرد، تئوری‌های شناخت و گرامر اجتماعی، جامعه و قدرت و مواردی مانند آن است (هال، ۲۰۰۹، ۳۲۰). فرکلاف، تحلیل گفتمان انتقادی را توسعه یک چارچوب تحلیل (تئوری و متاد) برای مطالعه زبان در رابطه با قدرت و ایدئولوژی می‌داند.

(رحیمی و عمل صالح، ۲۰۰۸، ۲۵)

دیگر فعل و افعال‌ها مانند زبان بدن) و عناصر دیگر کردارهای اجتماعی است (فرکلاف، ۲۰۰۳، ۱-۷). در نگاه فرکلاف تحلیل گفتمان روشی است برای بررسی تغییرات اجتماعی و فرهنگی به کار گرفته شده و منبعی است که در نزاع علیه استثمار و سلطه مورد استفاده قرار می‌گیرد (فرکلاف، ۲۰۰۲، ۷۹). فرکلاف معتقد است کاربرد زبان معمولاً در عین حالی که سازنده هویت‌های اجتماعی، روابط اجتماعی و نظام دانش و باورهای توسط آن‌ها نیز ساخته می‌شود. (آقاگلزاده و غیاثیان، ۱۳۸۶)

روش فرکلاف در تحلیل انتقادی گفتمان شامل سه مرحله وابسته به هم یعنی توصیف متن (آشکارسازی گزاره‌ها و مواضع ایدئولوژیک متن)، تفسیر (نشان دادن تعامل بین متن و بافت) و تبیین (تأثیر دو سویه ساختارها بر گفتمان و گفتمان بر ساختارها) صورت می‌پذیرد.

رویکرد تئون ون دایک

ون دایک بر نقش و جایگاه معرفت در تحلیل انتقادی گفتمان، ارتباطات و تعاملات اجتماعی تأکید می‌کند و با برقراری ارتباط میان سه مفهوم گفتمان، معرفت و اجتماع، ترکیبی را ایجاد کرد که مبنای رویکرد اجتماعی‌شناختی، شد. منظور ون دایک از گفتمان در این جا معنای عام یک رویداد ارتباطی، نظیر ارتباط رودررو، متون نوشتاری، ایما و اشارات، حرکات دست و سر و بدن، تصاویر، طرح صفحه‌بندی و جنبه‌های نشانه‌شناختی مرتبط با دلالت معنایی است (سلطانی، ۱۳۸۴، ۵۸-۵۹).

ون دایک، سه بعد اصلی گفتمان را کاربرد زبان، برقراری ارتباط میان باورها یا شناخت و در نهایت تعامل در موقعیت‌های اجتماعی می‌داند و معتقد است که کاربرد زبان تنها محدود به زبان شفاهی و بیانی نیست بلکه می‌توان آن را به ارتباطات، کش متقابل و زبان نوشتاری نیز تعمیم داد.

این کاربرد زبان هنگامی به وقوع می‌پیوندد که به عنوان نمونه ما روزنامه، کتاب، یا انواع دیگر متون نوشتاری را مطالعه می‌کنیم. ون دایک بسیاری دیگر از گفتمان کاوان، صرفاً خود را به زبان محاوره‌ای محدود نکرده، بلکه متون نوشتاری را نیز در مفهوم گفتمان مورد

توجه خاص قرار داده است. او معتقد است که شباهت‌های بسیاری میان شیوه نوشتمن و سخن‌کفتن مردم وجود دارد و این مهم در مورد گوش‌کردن به متون گفتاری یا مطالعه متون نوشتاری نیز صادق است (ون دایک، ۱۳۸۲، ۷-۱).

-**مؤلفه‌های اجماع و توافق** در متن از نظر وندایک این مؤلفه‌ها شامل گزاره‌ها، مفاهیم و استعاره‌هایی هستند که متن از طریق آن‌ها در صدد ایجاد توافق و اجماع در مخاطبان بر می‌آید. برخی از این تعبیر ممکن است صادقانه به کار گرفته شوند و پاره‌ای دیگر صرفاً در خدمت مشروعیت‌سازی و ساخت‌کردن مخالفان و از میدان بیرون کردن گفتمان رقیب باشند. (فرقانی، ۱۳۸۲، ۶۸)

-**گزاره‌های اساسی** متن به عقیده ون دایک گزاره‌ها در مجموعه انسجام موضوعی یک متن قرار دارند. از این‌رو در یک متن، باید گزاره‌ها به واقعیات مرتبط با هم دلالت کنند، این ارتباط ممکن است زمانی، شرطی، علی و یا تبعی باشد. به لحاظ مفهومی نیز این گزاره‌ها با هم در ارتباط هستند. کارکرد مشترک گزاره‌ها و رابطه تخصصی آن‌ها نیز به نوعی از ویژگی‌های گزاره‌هاست (ون دایک، ۱۳۸۲، ۴۶). ون دایک در تعریفی گفته است: «مفهوم معناشناختی مهمی که در توصیف معنایی به کار می‌رود، گزاره است. گزاره را تقریباً می‌توان ساختار مفهومی یک بند تعریف نمود» (ون دایک، ۱۳۸۲، ص ۴۸). گزاره‌ها کانون متن هستند. به عبارتی گزاره‌ها عبارات یا جمله‌هایی هستند که معنای اساسی متن بر آن‌ها تکیه دارد و ممکن است مدت‌ها پس از مطالعه متن در خاطر خواننده یا مخاطب باقی بماند. در واقع یک متن از گسترش و بسط گزاره‌های اصلی آن به دست می‌آید. گزاره‌ها، پیام اصلی متن را در خود دارند (فرقانی، ۱۳۸۲، ۷۰).

-**واژگان** این مقوله، واژگان کانونی را که تکیه‌گاه متن به شمار می‌آید، همراه با بار معنایی و کارکردی آن‌ها در متن مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این که واژگان اصلی و کانونی متن کدام‌اند و موضوع یا مفهوم مورد نظر را مثبت یا منفی توصیف کرده‌اند، معرف گفتمان حاکم در مورد عملیات روانی و تبلیغاتی است که در متون خبری اعمال شده است. این مقوله می‌تواند محقق را در تحلیل واقع‌بینانه متن و زمینه‌ها رافتاری متن مدد رساند (فرقانی، ۱۳۸۲، ۳۲).

-قطب‌بندی این مقوله یا کار ویژه دارای دو زیر مقوله شخص است؛ نحوه توصیف و معرفی «خود» یا ارزش‌های منتب به «خود» و نیز توصیف و معرفی «دیگری» یا ارزش‌های منتب به «دیگری» در متن خبر است. تعیین جایگاه و کارکرد ضمایر به کار رفته در متن نیز در شناخت قطب‌بندی یا غیرسازی محقق را یاری می‌رساند، علت این است که ضمایر، بیانگر نگرش کنش‌گر متن نسبت به دیگران است. مثلاً استفاده از ضمیر «ما» بیانگر این است که رسانه خود را یا نماینده یک جمع می‌داند و یا این‌که برای خود جبهه‌ای جدا متصور می‌شود. از طرف دیگر، استفاده از ضمایری چون «ایشان» یا «آن‌ها» می‌بین خط فاصلی با دیگران است (فرقانی، ۱۳۸۲، ۷۳).

استناد یا ذکر شواهد در متن این‌که متن به کدام منابع مشروعیت‌ساز یا مورد پذیرش از سوی دیگران برای اثبات یا تأیید گفته‌های خود استناد می‌کند می‌تواند در قابل قبول یا غیر قابل قبول جلوه دادن استدلال‌ها مؤثر باشد. شناخت و بررسی استنادها یا شواهد در متن خبر می‌تواند در تحلیل این‌که خبر بر آن است تا به چه ادله‌ای و یا چه ارزیابی مثبت و منفی ای واقعیتی را به ذهن مخاطبان خود منتقل کند، حائز اهمیت است. عموماً، خبرها دارای یکسری نقل قول‌ها، منابع اطلاعاتی، کارشناسان، رهبران و مسئولانی هستند که نوعاً این مقوله آن‌ها را شامل می‌شود. (فرقانی، ۱۳۸۲، ۴۰).

معانی ضمنی (معانی ضمنی، افکار قالبی و پیش‌داوری‌ها، زیرساخت استدلال و استنتاج نویسنده یا گوینده را شکل می‌دهد. بنابراین، شناخت معانی ضمنی، تحلیلگر را قادر می‌سازد به لایه‌های زیرین یا اهداف واقعی صاحب اثر پی ببرد. به طورکلی پیش‌فرض‌ها شامل مفروضاتی است که فهم ارتباط میان قضایا و موضوع متن مشروط به آن‌هاست). (فرقانی، ۱۳۸۲، ۵۲)

روش‌شناسی

در این پژوهش، برای تحلیل و تبیین سخنرانی‌های سران محور مقاومت جهت توصیف و تفسیر کار ویژه‌های گفتمانی مکتب شهید سلیمانی در این سخنرانی‌ها، از روش پژوهشی تحلیل گفتمان استفاده شده است که می‌کوشد تا گفتمان مقابل آن را به نقد بکشد.

ون دایک، در بحث روش‌شناسی تحلیل گفتمان، این روش را در دو سطح تحلیلی مورد توجه قرار می‌دهد. از نظر او، تحلیل گفتمان از یک طرف بر متن، گفتار و کنش‌های ارتباطی موضعی مرکز است که این سطح از دیدگاه وی سطح خرد^۱ نام دارد. ون دایک در سطح عمومی‌تری، نظام‌های ساختاری گفتمان یا همان نظام‌های پیچیده اجتماعی، سیاسی، تاریخی و فرهنگی متن را مورد بازنگشتنی قرار می‌دهد. این سطح، سطح کلان نام دارد. در این سطح، محقق گفتمان کاو، علاوه بر توصیف و تفسیر داده‌ها و متن با تبیین و تحلیل اجتماعی سروکار دارد. به عبارت دیگر، در سطح خرد محقق الزاماً به تبیین بررسی‌های خود نمی‌پردازد؛ اما در سطح کلان، وارد حوزه تبیین و بررسی روابط کلان نظام‌های اجتماعی و شناخت‌های اجتماعی، قدرت و دسترسی به گفتمان می‌شود. ون دایک بر این معتقد است که هم سطح خرد و هم سطح کلان تحلیل گفتمان، فراتر از کلمات و عبارات را در نظر می‌گیرند. وی در تحلیل خود دوراهبرد کلی مثبت نشان‌دادن گروه خود و منفی نشان‌دادن گروه رقیب (دیگری) را در نظر می‌گیرد و طبق این دوراهبرد ون دایک «ما» و «آن‌ها» را با هم مقایسه می‌کند (فرقانی، ۱۳۸۲، ۷۵). ون دایک (ون دایک، ۱۳۸۲، ۴۸) معتقد است که بازنمایی‌های ذهنی «ما» در برابر «آن‌ها» در سخنگویان گروهی، که به طورکلی متمایل به حضور خودشان یا گروهشان در واژگان مثبت و گروه‌های دیگر (رقیب) در واژگان و تعبیر منفی هستند، در طرز گفتار و نوشتار یک متن به خوبی مطرح می‌شود. به نظر ون دایک، حتی روش‌ترین مسائل، از یک محتوای معناشناختی برخوردار است که واژگان و ویژگی‌هایی که به «خود» و «دیگری» نسبت داده می‌شود را توجیه می‌کند و البته چنین واژگان و ویژگی‌های مقتی، باید برای اقدامات قانع‌کننده دیگر باورگردانی جلوه داده شوند. وی شگردهای معمول برای قانع‌کننده بودن تعبیر و ویژگی‌های مقتی را به این ترتیب بیان می‌کند:

۱. استدلال؛ که باید ارزیابی منفی از واقعیت را به دنبال داشته باشد.
۲. معانی بیان؛ بر جسته کردن اغراق‌آمیز کنش‌های منفی «دیگران» و کنش‌های مثبت «ما»، از قبیل حسن تعبیرها، تکذیب‌ها، قصور در بیان کنش منفی «ما».

۳. سبک واژگان؛ انتخاب کلماتی که مستلزم ارزیابی‌های منفی (یا مثبت) است (واژه‌های دارای بار معنایی خاص).
۴. قصه‌گویی؛ گفتن رویدادهای منفی به‌گونه‌ای که انگار فرد خود آن را تجربه کرده است، و نیز گفتن ویژگی‌های منفی رویدادها به‌گونه‌ای که پذیرفتی باشد.
۵. تأکید ساختاری بر کنش‌های منفی «دیگران» در تیترها، لیدها، خلاصه‌ها و دیگر قلمروهای طرح متن (گزارش‌های خبری) و ساختارهای انتقالی نحو جمله (اشاره به عوامل منفی در شاخص‌ها و موقعیت‌های موضعی).
۶. نقل قول از شواهد، منابع و کارشناسان معتبر، مثلاً در گزارش‌های خبری (فرقانی، ۱۳۸۲، ۸۰).

جامعه آماری و واحد تحلیل

جامعه مورد نظر^۱ در این پژوهش، تمام سخنرانی‌های سران محور مقاومت درباره شهید سلیمانی است که از میان آن‌ها ۶ سخنرانی مربوط به ۶ نفر از رهبران و شخصیت‌های برجسته مقاومت شامل: ۱-رهبر معظم انقلاب، آیت‌الله خامنه‌ای، ۲-دیرکل حزب‌الله لبنان، سید حسن نصرالله، ۳-رئیس جمهور سوریه، بشار اسد^۴-رهبر انصار‌الله یمن، عبدالملک بدرالدین الحوشی، ۵-رهبر حماس، اسماعیل هنیه^۶-رئیس حشد الشعبی، فالح الفیاض،) که در ایام پس از شهادت مظلومانه (۱۳۹۸/۰۹/۳۰ تا ۱۳۹۸/۰۹/۱۳) در مورد سردار سلیمانی در رسانه‌های خبری بیان کرده‌اند، به شیوه نمونه‌گیری هدفمند مورد بررسی قرار گرفت. در روش تحلیل گفتمان، واحد تحلیل، از کلمه فراتر است. واحد تحلیل می‌تواند براساس موضوع، شاخص‌ها، اهداف، متغیرها و مؤلفه‌های تحقیق شامل یک جمله، عبارت، بند، صفحه یا متن کامل باشد (ون دایک، ۱۳۸۲). واحد تحلیل در این تحقیق، متن کامل سخنرانی‌های انتخاب شده است که در برگیرنده اصل خبر و گزارش از سخنرانی‌های این ۶ رهبر و شخصیت برجسته مقاومت است.

1. Target Population.

روش نمونه‌گیری

روش نمونه‌گیری در این به شیوه غیراحتمالی هدفمند^۱ یا قضاوتی است؛ زیرا در تحلیل گفتمنان، اساساً کیفیت حضور یا غیبت مفاهیم در متن مورد نظر است و روش نمونه‌گیری هدفمند، در این مقاله بهتر می‌تواند پاسخگوی اهداف مقاله باشد. «در نمونه‌های هدفمند یا قضاوتی، پژوهشگر واحدهای نمونه‌گیری را به صورت ذهنی و با هدف قبلی انتخاب می‌کند. ذهنیت و هدف داور است که احتمال انتخاب یک واحد نمونه‌گیری را برای نمونه، معین می‌کند» (فرانکفورت و نچمیاس، ۱۳۸۱، ۲۶۴). اول ببی^۲ درباره نمونه‌گیری هدفمند می‌گوید: «گاه لازم می‌شود که نمونه را براساس آگاهی خود از جمعیت، عنصرهای جمعیت، ماهیت تحقیق خود و به طور خلاصه، براساس قضاوت شخصی و هدف‌های مطالعه انتخاب کنید» (ببی، ۱۳۸۱، ۴۰۵). در این بررسی نیز، با توجه به ماهیت سخنرانی‌های شش رهبر و شخصیت برجسته مقاومت درباره شهید حاج قاسم سلیمانی و همچنین هدف تحقیق مبنی بر کشف ایدئولوژی‌های درون متنی این سخنرانی‌ها و شناخت شیوه‌های به کار رفته از سوی کشش‌گران^۳ در این سخنرانی‌ها و تبیین شاخص‌های مکتب شهید سلیمانی از منظر آن‌ها، از روش نمونه‌گیری هدفمند یا قضاوتی استفاده شده است و بدین منظور از هر کدام از این شخصیت‌ها در بازه مورد بررسی، آن سخنرانی را که می‌توانست بیشترین داده‌های مورد نظر محقق را تأمین کند انتخاب و مورد تحلیل قرار گرفت.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

پس از انتخاب نمونه‌ها (متن سخنرانی‌ها)، براساس روش تحلیل گفتمنانی تئون ای. وندایک، فرم ویژه‌ای برای ثبت و استخراج اطلاعات از متن سخنرانی‌های انتخاب شده در نظر گرفته شد. این فرم حاوی ۱۱ کارویژه است. سه کار ویژه اول، گویای اطلاعات شناسه‌ای

1. Perpositive.
2. Earl Babbie.

۳. منظور شخصیت‌های محور مقاومت مورد بررسی در این پژوهش است.

متن سخنرانی‌ها، شامل: تاریخ، عنوان و نوع متن (سخنرانی) است. سایر کار ویژه‌ها، که از طریق آن‌ها می‌توان نظام گفتمانی حاکم بر سخنرانی‌ها و شناسایی نوع انگاره‌سازی آن‌ها در مورد مکتب سلیمانی و نیز شناسایی مقولات متى و درون متى سخنرانی‌ها را به دست آورد، عبارت‌اند از؛ سبک واژگان (مثبت)، افراد و رهبران و شخصیت‌های مطرح شده در متن (مثبت)، قطب‌بندی یا غیرسازی (مقاومت و تروریسم و داعش)، استنادها، معانی ضمنی و گزاره‌های اساسی متن‌های سخنرانی‌ها. پس از استخراج اطلاعات مربوط به هر متن، برای هر یک از سخنرانی‌ها، این اطلاعات پایه اصلی تحلیل فرامتن را تشکیل می‌دهند. مجموعه این ۶ سخنرانی پس از استخراج مقولات و کارویژه‌های متى از هر متن سخنرانی، در نهایت تحلیل و تفسیر فرامتنی شد که این تحلیل به اخذ نتایج اصلی و پاسخگویی به سوالات اصلی و فرعی تحقیق انجامید.

یافته‌ها واژگان

واژگان نقش بسیار مهمی در گفتمان دارند. گونه‌های مختلف گفتمان بسته به موضوع، هدف و عوامل دیگر با انواع واژگان خاص، تجانس دارند. تحلیل واژگان در مطالعات ایدئولوژی و زبان اهمیت دارد. واژگان انتخاب شده بیان‌کننده ارزش‌ها و هنجارها هستند و برای قضاوت ارزشی استفاده می‌شوند. عمدۀ واژگان دارای بار معنایی منفی در این سخنرانی‌ها در جدول زیر آمده است:

جدول شماره ۱. واژگان مثبت

واژگان مثبت	نام شخصیت	موضوع
- رفیقی خوب، بزرگوار و شجاع، ممتاز و برجسته، انقلابی و پاییند به خط مبارک امام.	رهبر معظم	ویژگی‌های سردار
- شجاعت و تدبیر توامان در میدان نظامی و در میدان سیاست.	انقلاب	سلیمانی

	<ul style="list-style-type: none"> - سخنان قانع‌کننده، منطقی و تأثیرگذار. - اخلاص، در صدر همه خصائص. - خرج کردن شجاعت و تدبیر برای خدا. - مراقبت از حدود شرعی در همه شرایط حتی شرایط جنگی. - فرماندهی جنگاور و مسلط بر عرصه نظام. 	
سید حسن نصرالله	<ul style="list-style-type: none"> - نمونه‌ای از یک فرمانده واقعی جهادی و اسلامی، مسئول و دوست. - توانایی و سرعت عمل با فرماندهان جهادی. - یکی از سرداران بزرگ و نماینده انقلاب اسلامی و این نظام مبارک و رهبری حکیم آن. - اهل تشریفات و درجه نظامی و ستاره‌های روی دوش نبودن. - تعارف نداشتن در روابط. - روابط بسیار صمیمانه با مقاومت لبنان. - توانمند در حل مشکلات و مسائل لبنان با فرماندهی نیروی قدس. - الگو و نمونه و اسوه تواضع، عشق و برادری. - تلاش شبانه‌روز، دلسوز، خستگی ناپذیر، کار در راه خدا و برای رضای خدا. - محبت شدید به خانواده و همسر و فرزندانش. - خدمت به مجاهدان، مظلومان و دفاع از مستضعفان. 	

تشییع

<ul style="list-style-type: none"> - سپری کردن زندگی خود در کار ملی و خدمت به کشور خود. - سپری کردن زندگی خود بر محور مقاومت و آرمان‌های بر حق ملت‌ها در جنگ با تروریسم و حامیان آن. 	<p>بشار اسد</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - سردار سلیمانی، «شہید قدس». - فدایکاری بسیار در راه فلسطین و مقاومت. - حمایت از مردم فلسطین و مردم مظلوم منطقه. 	<p>اسماعیل هنیه</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - تشییع حاج قاسم در ایران و عراق، از برکات عظیم شهادت و معنویت ایشان. - به رخ جهانیان کشیدن زنده‌بودن انقلاب اسلامی با این بدرقه‌ها. - شکوه بدرقه‌ها. - به دهان دشمنان و آمریکایی‌های بی‌انصاف، دروغ‌گو و هجوگو زدن. - دیده‌شدن وحدت مردم در زیر تابوت پیکر مطهر شهید سلیمانی و شهدای همراه. 	<p>رهبر معظم انقلاب</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - صحنه‌های تشییع میلیونی در ایران همانند تشییع امام <small>علیهم السلام</small>. - نمونه نداشتن این تشییع در تاریخ. - تکرار باشکوه صحنه تشییع پیکرها در شهرهای مختلف ایران. - مردم آمدند، کهنسالان، کودکان، زنان و مردان، اندوه‌گین، گریان، متأثر و خشمگین. 	<p>سید حسن نصرالله</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> - خودجوش بودن حضور مردم. - پیام تشیع باشکوه در ایران جزئی از قدرت بزرگ ایران. - وحشت برخی کارشناسان بزرگ آمریکایی، ترامپ و دولت او در تشیع در تهران. - پیام تشیع باشکوه (حاج قاسم و یارانش) در ایران: انتقام نه فقط تصمیم رهبری یا دولت ایران، بلکه تصمیم مردم ایران است. - صحنه‌های تشیع در عراق و پیام‌های آن. - نامید شدن آمریکایی‌ها. 	
دشمن	<ul style="list-style-type: none"> - دشمنان، تدبیر و شجاعت حاج قاسم را به خوبی می‌دانند. - دشمن عبارت از «استکبار، صهیونیزم و آمریکا». - تلاش وسیع با شیوه‌های پیچیده تبلیغاتی برای تغییر نظر مردم درخصوص دشمن. - نقشه اساسی دشمن ایجاد اخلاق در عزم و اراده مردم و جوانان. - تلاش دشمنان، تردیدافکنی در ایمان و غیرت دینی مردم و از بین بردن قدرت تهاجمی و دفاعی جمهوری اسلامی. - دشمنی ذاتی و همیشگی جبهه دشمنان با ملت ایران. 	رهبر معظم انقلاب
شهادت	<ul style="list-style-type: none"> - نامید شدن دشمنان از چیره شدن بر ایران. - شهادت حاج قاسم نشان داد که انقلاب زنده است. 	سید حسن نصرالله رهبر معظم انقلاب

<ul style="list-style-type: none"> - تشکر از این شهداء بهسبب انجام کارهایی در لبنان، فلسطین، سوریه، یمن، عراق، افغانستان و در همه مناطق. - آمادگی برای شهادت و حضور در میدان و خطوط مقدم و خاکریزها. - ابعاد وسیع شهادت سردار در امت اسلامی. - بازگشت همبستگی و بیداری در اوضاع عراق. - تقویت ارزش‌های جهاد، پایداری، مقاومت، فدائکاری، ایثار، اخلاق و اخلاص و کمک به مستضعفان و مظلومان با نگاه فرامرزی. - برجسته و علنی کردن روحیه شهادت طلبانه. - آشکار نشان دادن چهره واقعی و اصلی آمریکا برای ملت‌ها و دولتها و کشورهای ما. 	<p>سیدحسن نصرالله</p>
<ul style="list-style-type: none"> - افزودن بر اراده، ثبات و استقامت و اصرار ما با این ترورها و شهادت‌ها. 	<p>اسماعیل هنیه</p>
<ul style="list-style-type: none"> - آرزوی سردار سلیمانی شهادت در سرزمین مقدسات. 	<p>فالح الفياض</p>

قطب‌بندی

نحوه توصیف و معرفی «خود» یا ارزش‌های منتبه به «خود» و نیز توصیف و معرفی «دیگری» یا ارزش‌های منتبه به «دیگری» در متن است. این‌که در هر کدام از این سخنرانی‌ها خود و «دیگری» چگونه توصیف می‌شود. این امر می‌تواند در تحلیل بینش‌ها و نگرش‌های شخصیت‌های مورد بررسی مفید باشد که در جدول زیر بدان پرداخته شده است:

جدول شماره ۲. دو قطبی سازی در سخنرانی‌ها

داعش و تروریسم	مقاومت	نام شخصیت
<ul style="list-style-type: none"> - رژیم تروریست آمریکا. - مبارزه با تروریسم. - پایگاه‌های نظامیان تروریست آمریکا. - تروریست معرفی کردن این مجاهد عظیم القدر و سردار و فرمانده مبارز. 	<ul style="list-style-type: none"> - نقش تعیین‌کننده سلیمانی در شکست نقشه‌های آمریکا در عراق. - حزب الله روزبه روز قوی‌تر شد به گونه‌ای که امروز، هم دست لبنان است و هم چشم لبنان. 	رهبر معظم انقلاب
<ul style="list-style-type: none"> - داعش ساخته و پرداخته آمریکا و ابزار سلطه بر منطقه و بازگشت به منطقه. - حمایت برخی کشورهای منطقه از داعش. - طرح داعش از خطرناک‌ترین توطئه‌های آمریکا. - بهره‌برداری داعش از اوضاع و حوادث اخیر عراق. - شکست داعش در عراق. - آمریکا شیطان بزرگ. - آوردن تروریست تکفیری به وسیله آمریکا. - فتنه انگیزی‌ها و درگیری‌های داخلی در منطقه کار آمریکا. 	<ul style="list-style-type: none"> - احیاء و تقویت ارزش‌های مقاومت، جهاد، ایثار و شهادت. - جنبش‌های مقاومت منطقه دوستان و متحدان ایران. - ارتباط، انس و علاقه با سطوح مجاهدان و مقاومت لبنان. - جدیت، صداقت، توانایی و سرعت عمل سردار سلیمانی. - اوج فعالیت‌های مقاومت در جنوب لبنان. - تحول کمی و کیفی فعالیت‌های مقاومت. - برطرف شدن دغدغه‌های مقاومت لبنان. - پیروزی مقاومت. 	سید حسن نصرالله

	<ul style="list-style-type: none"> - آمریکا داعش را به منطقه آورد تا ملت ها، جوامع، ارتش ها، دولت ها، کشورها، تمدن ها، تاریخ و آینده ما را نابود کند. - حضور حاج قاسم در نبرد داعش در کنار ما و برادران سوری. 	<ul style="list-style-type: none"> - افزایش توانمندی های بالای مقاومت. - موازنی، بازدارندگی و دفاع از ثروت ها و نفت و گاز و آب لبنان. - بهترین نماینده و پرچم دار انقلاب نزد ملت ها و جنبش های مقاومت در منطقه. 	
اسماعیل هنیه	<ul style="list-style-type: none"> - جنایت وحشیانه ای که آمریکایی ها مرتکب شده اند، نشانگر روحیه جنایت کارانه ای است که در سرزمین مقدس فلسطین نیز به وقوع پیوسته است. - عدم شکست خط مقاومت در رویارویی با توطئه های صهیونیستی و پروژه هژمونی آمریکا در فلسطین. - روحیه جنایت کارانه عامل ترور شهید سلیمانی حمایتگر رژیم صهیونیستی برای جنایت های بیشتر و ترور رهبران و فرماندهان مقاومت فلسطین. - فدایکاری در راه فلسطین و مقاومت. - فلسطین همواره در خط مقاومت. 	<ul style="list-style-type: none"> - افزایش نیرومندی و توان نتیجه این مقاومت و درایت. - پرچم دار مقاومت علیه توطئه های صهیونیستی و آمریکایی. - عدم شکست خط مقاومت در رویارویی با توطئه های صهیونیستی و پروژه هژمونی آمریکا در فلسطین. - روحیه جنایت کارانه عامل ترور شهید سلیمانی حمایتگر رژیم صهیونیستی برای جنایت های بیشتر و ترور رهبران و فرماندهان مقاومت فلسطین. - فدایکاری در راه فلسطین و مقاومت. - فلسطین همواره در خط مقاومت. 	

	<ul style="list-style-type: none"> - ارتباط و هم‌پیمانی استراتژیک با مقاومت - وفاداری به خون شهدای مقاومت و فدایکاری‌های آنان. - خون رهبران شهید مقاومت موجب تقویت هر چه بیشتر جریان مقاومت. 	
بدرالدین حوشی	<ul style="list-style-type: none"> - استقبال از حمله موشکی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به پایگاه‌های ارتش تروریستی آمریکا در عراق. - ترور حاج قاسم سلیمانی عملیاتی جنایت‌کارانه از سوی آمریکا. - هجمه‌ای آشکار از سوی دشمنان به سرکردگی آمریکا. - آمریکا و رژیم صهیونیستی نماد کفر این عصر. - شر وجودی آمریکا حتی شامل ملت‌های غیراسلامی. - واردشدن آمریکا در جنگ مستقیم با امت اسلامی. - دخالت‌ها و صحنه‌گردانی‌های آمریکا موجود بحران یمن. - تجاوز آشکار از سوی آمریکا. - محکومیت عملیات نظامی و تروریستی آمریکا در عراق. 	
فالح الفیاض	<ul style="list-style-type: none"> - حضور نظامی آمریکا در عراق عبارت از یک کانون تنش در منطقه. 	

<p>- هدف واشنگتن از پافشاری بر حضور نیروهایش در عراق تقسیم این کشور پس از شکستش در اجرای این نقشه بهویله داعش.</p> <p>- نقش آفرینی روشن حاج قاسم در پیروزی های متعدد علیه تشكیلات تروریسم.</p> <p>- فراموش نکردن نقش آفرینی سرلشکر سلیمانی در پیروزهای متعدد علیه تشكیلات تروریسم.</p> <p>- اقدام جنایت کارانه دولت آمریکا؛ تأکید مجدد بر سیاست های مستدام آن.</p> <p>- اقدام جنایت کارانه دولت آمریکا؛ در حمایت و پشتیبانی از تروریسم.</p> <p>- اقدام جنایت کارانه دولت آمریکا؛ گستراندن بی نظمی و هرج و مرج.</p>	<p>- عزم محور مقاومت برای ادامه مقابله با سیاست های ویران گر آمریکا در منطقه.</p> <p>- افزایش عزم محور مقاومت در برابر تمامی نیروهای ستمگر و مت加وز جهان.</p> <p>- سرلشکر سلیمانی سپری کردن زندگی خود بر محور مقاومت و آرمان های بر حق ملت ها در جنگ با تروریسم و حامیان آن.</p> <p>- رسوخ بیشتر راه شهید سلیمانی و هم زمان وی در اذهان جوانان مقاومت.</p> <p>- افزایش و تحکیم بخشی نیرو و اقتدار مقاومت در برابر دشمنان منطقه ما.</p>	<p>بشار اسد</p>
--	---	-----------------

معانی ضمنی

شناخت معانی ضمنی، تحلیل گر را قادر می سازد به لایه های زیرین یا اهداف واقعی صاحب اثر پی ببرد. به طورکلی معانی ضمنی شامل مفروضاتی است که فهم ارتباط میان

قضایا و موضوع متن مشروط به آن هاست. معانی ضامنی در سخنرانی های مورد بررسی در

جدول شماره ۳ آمده است:

جدول شماره ۳. معانی ضمنی

نام شخصیت	معانی ضمنی
رهبر معظم انقلاب	<ul style="list-style-type: none"> - تلاش آمریکایی ها برای قرار دادن فلسطینی ها در حالت ضعف، تا جرأت مبارزه نداشته باشند. - جمهوری اسلامی ایران بدون خواست، کمک و آراء مثبت و اراده های مردم معنایی ندارد. - قد علم کردن در مقابل همه نقشه هایی که با پول، توانایی و تأثیرگذاری سیاسی و تشکیلات وسیع آمریکایی ها شکل می گرفت. - ایستادگی در مقابل دشمن و خشی کردن نقشه ها به کمک عناصر مؤمن و جوانان شجاع عراقی و مرجعیت در عراق. - جنگ، اختلاف، فتنه، ویرانی و خراب شدن زیربنایها، تنها نتیجه حضور آمریکا در این منطقه و در هر جای دیگر دنیا.
سید حسن نصر الله	<ul style="list-style-type: none"> - نمونه یک فرمانده واقعی جهادی و اسلامی تربیت یافته در مکتب اسلام و انقلاب اسلامی و مکتب امام خمینی <small>ره</small>. - بر باد رفت آرزو های بزرگ رژیم صهیونیستی و اربابان آمریکایی و غربی شان. - اذعان آمریکایی ها به اصابات موشک هایی که از صد ها کیلومتر آن طرف تر شلیک شده، به قلب این پایگاه و اهداف موردنظر. - حمله به عین الاسد، شکست اُبهرت آمریکا در چشم دوستان و دشمنان. - بی اعتمادی اسرائیلی ها نسبت به خروج آمریکا از منطقه و تنها گذاشتن آن ها.
	<ul style="list-style-type: none"> - سردرگمی تصمیم گیران آمریکایی در برابر مقاومت.

- حمله و سیلی عین الاسد، نشان از قدرت نیروهای نظامی ایران.
- مقتدر و قدرتمند بودن امت اسلامی.
- آمریکایی‌ها، دولت آمریکا و قاتلانی که این جنایت را مرتکب شدند بهای سنگینی خواهند پرداخت.
- اسرائیل، ابزاری در دست آمریکا.
- آمریکا، تهدید اصلی برای امنیت ملی همه کشورها و همه ملت‌ها.
- هر نوع عملیات انتشاری در هر جایی از جهان اسلامی و هر کشتاری در هر مسجد یا کلیسا، باید گفته شود؛ کار آمریکاست.
- نامید شدن آن‌هایی که به اوضاع داخلی ایران، اعمال تحریم‌ها، محاصره و فتنه‌انگیزی امیدوارند.
- آشکار نشان دادن چهره واقعی و اصلی آمریکا برای ملت‌ها و دولت‌ها و کشورهای ما.
- ترامپ و دولت آمریکا به صورت علنی مسئولیت به شهادت رساندن حاج قاسم و ابو مهدی المهندس را بر عهده گرفتند.
- جنایت ترور سردار، نگاه‌ها را به سوی همه جنایت‌های آمریکا در منطقه جلب کرد.
- آمریکا بزرگ‌ترین جنایتکار در جهان، شیطان و نوک پیکان استبداد، یاغی‌گری و فساد، سلطه جویی، ظلم و استکبار در جهان.
- آمریکا، مسئول اصلی همه ظلم‌ها در حق ملت فلسطین و ملت‌های منطقه از طرف رژیم صهیونیستی.
- نامید شدن کسانی که علیه کشور و حکومت جمهوری اسلامی ایران توطنده‌چینی کردند.
- تولد مجدد انقلاب اسلامی و مفاهیم، احساسات، آرزوها و ارزش‌های انقلاب در ایران به برکت این خون‌های پاک محقق شد.

<ul style="list-style-type: none"> - این جنایت آمریکا گستراندن بی نظمی و هرج و مرج و اشاعه قانون جنگل در خدمت به طرح‌های صهیونیستی و استعمار در منطقه و تمامی جهان. - سیاست‌های ویران‌گر آمریکا در منطقه و نیز در برابر تمامی نیروهای ستمگر و متتجاوز جهان. 	بشار اسد
<ul style="list-style-type: none"> - تأکید بر مبارزه علیه حضور آمریکا در منطقه و دفاع از مردم و کشور علیه تجاوز سعودی-آمریکایی. - روبه رو بودن با هجمه‌ای آشکار از سوی دشمنان خود به سرکردگی آمریکا. 	بدراالدین حوثی
<ul style="list-style-type: none"> - همان روحیه جنایت‌کارنه‌ای که دیروز موجب ترور و شهادت فرمانده شهید سلیمانی شد، تفکری است که جنایت‌کاران رژیم صهیونیستی دارند، تفکر و سیاستی که هر روز موجب ترور و شهادت مردم فلسطین می‌شود. 	اسماعیل هنیه
<ul style="list-style-type: none"> - ترور سردار سلیمانی به منزله تأسیس دوباره حشد شعبی بود. - جنایتی بزرگ و زشت علیه بشریت. 	فالح الفیاض

چشم‌انداز

هر یک از این شخصیت‌ها با توجه به ویژگی‌های شهید سلیمانی و شهادت ایشان، چشم‌اندازی را برای آینده تصویر کرده‌اند که در جدول شماره ۴ آمده است:

جدول شماره ۴. چشم‌انداز

چشم‌انداز	نام شخصیت
<ul style="list-style-type: none"> - پایان دادن به حضور فسادبرانگیز و ویران‌گر آمریکا در منطقه. - ملت‌های منطقه و دولت‌های برخاسته از ملت‌ها بدون تردید ادامه این حضور فسادبرانگیز آمریکا را قبول نمی‌کنند. 	رهبر معظم انقلاب

<ul style="list-style-type: none"> - حضور آمریکایی‌ها در منطقه باید به پایان برسد. - تلاش‌ها و کارهای بیشتر و گسترش افق‌های جدید و بزرگ حاج قاسم در لبنان. 	
<ul style="list-style-type: none"> - محدود نبودن پاسخ به جنایت آمریکا؛ صرفاً به یک عملیات و تداوم روند طولانی این مسیر. - اخراج و پایان دادن به حضور نظامی آمریکا در منطقه. - از مهم‌ترین نمونه‌های پاسخ واقعی، بیرون راندن نیروهای آمریکایی از عراق. - در تیررس بودن تمامی پایگاه‌های آمریکایی در منطقه توسط موشک‌های دقیق ایران. - آغاز تاریخی جدید در منطقه و جهان. 	سید حسن نصرالله
<ul style="list-style-type: none"> - ادامه مقابله با سیاست‌های ویران‌گر آمریکا در منطقه. - جاودان ماندن یاد شهید سلیمانی در وجودان مردم سوریه. - رسوخ راه شهید سلیمانی و هم‌زمان وی در اذهان جوانان مقاومت. 	بشار اسد
<ul style="list-style-type: none"> - تأکید بر دفاع از مردم و کشور علیه تجاوز سعودی-آمریکایی. 	بدراالدین حوثی
<ul style="list-style-type: none"> - پیروزی حتمی در نبرد سرنوشت‌ساز آینده علیه صهیونیست‌ها به یاری خداوند متعال. - ثبت شدن حمایت و پشتیبانی همه‌جانبه جمهوری اسلامی ایران از مقاومت در تاریخ. = تحولات بزرگ آینده به نفع امت اسلامی. 	اسماعیل هنیه
<ul style="list-style-type: none"> - تلاش در جهت دفاع از مردم و حفاظت از مرزها. - ادامه مشورت با مرجعیت دینی و راهنمایی گرفتن از آنان. - نقشه راهی برای خروج از بحران سیاسی با تشکیل کابینه‌ای جدید. 	فالح الفیاض

حسن تعبیر

در حسن تعبیر، کنش‌ها و عقاید با عباراتی توصیف می‌شوند که ارزش‌گذاری مثبتی را طلب می‌کند. نمونه حسن تعبیرها در جدول شماره ۵ آمده است.

جدول شماره ۵. حسن تعبیر

نام شخصیت	حسن تعبیر
رهبر معظم انقلاب	<ul style="list-style-type: none"> - حضور بی‌نظیر ملت ایران، به دهان دشمنان و آمریکایی‌های بی‌انصاف، دروغ‌گو و هجوگو زدن. - با خوشبختی به ملکوت اعلیٰ پیوستن. - تعلق حزبی و جناحی نداشتن در مسائل داخلی. - تأثیرگذاری بی‌بدیل در قضیه فلسطین. - تصریح مکرر رهبران فلسطینی بر نقش سردار سلیمانی. - نقش تعیین‌کننده در شکست نقشه‌های آمریکا در عراق. - به شمر رساندن کارهای بزرگ به همراه رفقای عزیزش همچون شهید ابو مهدی المهندس. - استفاده از ظرفیت انسان‌های تربیت‌شده مکتب امام در کشور برای مقابله با طراحی‌های دشمن. - تیزبینی در مقابل نقشه دشمن و در نظر داشتن نقاط اساسی یعنی «مبانی فکری اسلامی و انقلابی» و «وحدت ملی». - حفظ وحدت و جهت‌گیری مردم، انقلابی در جهت تکریم مردان انقلاب و شهیدان یادآور ارزش‌های انقلاب.
سید حسن نصرالله	<ul style="list-style-type: none"> - مشارکت حاج قاسم در آزادسازی لبنان در سال ۲۰۰۰. - ایران قدرتمند، شجاع و مقتدر. - همراهی سردار سلیمانی در تمام دوران جنگ و سختی‌ها و دشواری‌های جنگ.

<ul style="list-style-type: none"> - نقش حاج قاسم در تحولات کیفی و کمی لبنان. - حاج قاسم همیشه حاضر در لبنان. - نمونه‌ای زنده، موثر و ملموس با شجاعت و جرأت بی‌نظیر و مثال‌زدنی. - دفاع از همه ملت‌های منطقه در نبرد و رویارویی با داعش. - ایجاد و برقراری روابط محکم و متفاوت سردار سلیمانی با فرماندهان جهادی و فرماندهان حزب الله لبنان. - پیگیری و برآورده کردن کمبودها و خواسته‌های لبنان در ایران از سوی سردار سلیمانی. - موشک‌ها صدرصد ساخت ایران. - جمهوری اسلامی ایران موشک‌های بسیار دقیق‌تر از این نیز دارد. - موشک‌های (ایران) پایگاه آمریکایی عین‌الاسد در عراق را هدف قرار داد، اما عزاداری در رژیم صهیونیستی برگزار شد. - این حمله ایران بسیار بزرگ و بالهمیت بود. - از نتایج حمله ایران، شکسته شدن هیبت و ابهت آمریکا بود. 	
<ul style="list-style-type: none"> - جاودان ماندن یاد شهید سلیمانی و ایستادگی وی در دفاع از سوریه علیه تروریسم و حامیان آن، در وجود مردم سوریه. - افزایش اراده و عزم جوانان سوری جهت ادامه راه آن شهید و هم‌زمانش. 	بشار اسد
<ul style="list-style-type: none"> - حمله موشکی ایران به پایگاه‌های آمریکا براساس معادله اسلامی قرآنی و موضعی حکیمانه و مسئولانه. 	بدرالدین حوثی
<ul style="list-style-type: none"> - موضوع مهم و اساسی در مورد شخصیت این مرد بزرگ این‌که از مقاومت فلسطین حمایت می‌کرد. - ایشان یک ارتباط و هم‌پیمانی استراتژیک با مقاومت داشت. 	اسماعیل هنیه

<ul style="list-style-type: none"> - به دست آوردن رضایت مرجعیت با تمام تلاش. - ما از هر نقشه راهی که مرجعیت برای خارج کردن کشور از بحران ارائه کند، حمایت می کنیم. 	فالح الفیاض
--	--------------------

کنایه

در کنایه دال به چیزی کاملاً متفاوت و متصاد دلالت می کند. (جدول شماره ۶)

جدول شماره ۶. کنایه

کنایه	نام شخصیت
<ul style="list-style-type: none"> - دیشب یک سیلی به آمریکا زده شد. - حضور فسادرانگیز و ویرانگر آمریکا در منطقه. - حاج قاسم کاری کرد که منطقه کوچکی مانند غزه در مقابل صهیونیست های پرمدعا به گونه ای استاد. - عده ای می خواستند وانمود کنند که انقلاب اسلامی در ایران تمام شده است، البته عده ای هم سعی می کنند این اتفاق بیفتند. - آمریکایی ها می خواستند عراق یا شیعه رژیم طاغوت باشد یا شیعه برخی رژیم ها مثل سعودی که به تعبیر آن ها نقش گاو شیرده را دارند. 	رهبر معظم انقلاب
<ul style="list-style-type: none"> - یکی از پیامدهای شهادت سردار، توجه به این که غارتگر اصلی نفت، گاز و ثروت کشورهای ما و منطقه ما، آمریکاست. - آنچه در عین الاسد اتفاق افتاد یک سیلی بود. - سیلی ایران و آتش بس و عقب نشینی آمریکا، درسی برای همه که شجاع باشند و به توانایی ها و امکانات خود اعتماد کنند. - این خون ها هدر نخواهد رفت و اهداف آن محقق خواهد شد و پیام آن به همه جهانیان خواهد رسید. - آمریکا در روزهای گذشته از ترس انتقام یک لنگ پا ایستاده بود. 	سید حسن نصرالله

استعاره

انتقال استعاره‌ای یک واژه یا عبارت از یک قلمرو به قلمروی دیگر، نقشی ایدئولوژیک ایفا می‌کند. به عبارتی استعاره‌ها دارای بار معنایی ایدئولوژیک هستند. این استعاره‌ها در جدول شماره ۷ آمده است:

جدول شماره ۷. استعاره

نام شخصیت	استعاره
رهبر معظم انقلاب	<ul style="list-style-type: none"> - انتقام بحث دیگری است. - هر زمانی که این شهید عزیز گزارشی ارائه می‌کرد من قلباً و زباناً او را تحسین می‌کردم. - در مقابل آنچه روح بزرگ آن شهید عزیز برای ایران و منطقه به ارمغان آورد، سر تعظیم فرود می‌آورم.

<p>- زنده بودن انقلاب اسلامی و به رخ کشیدن آن به جهانیان.</p> <p>- در جلسه های رسمی با مسئولان مختلف، به گونه ای در حاشیه و دور از چشم می نشست که باید می گشتید تا او را پیدا می کردید و می دیدید.</p> <p>- حاج قاسم ذوب در انقلاب.</p> <p>- حاج قاسم کاری کرد که رژیم صهیونیستی ۴۸ ساعته مجبور به درخواست آتش بس شد.</p> <p>- بیداری ملت ها.</p> <p>- شهید سلیمانی با شهادت خود، چشم های غبارگرفته را باز و دشمنان را مجبور به خضوع در مقابل عظمت ملت ایران کرد.</p> <p>- می خواهند این مجاهد عظیم القدر و سردار و فرمانده مبارزه با تروریسم را یک ترویریست معرفی کنند.</p> <p>- در مقام مقابله، این اقدامات نظامی به این شکل کفایت نمی کند.</p> <p>- توطئه آمریکایی ها فقط منحصر به این ترفند نیست.</p> <p>- آمریکایی ها بیش از هر چیزی از همین جوانان عرصه های علم و جهاد و خدمت و نظامی عصبانی هستند.</p>	<p>- حاج قاسم پیام آور امین رهبری و برکت جمهوری اسلامی ایران و مسئولان آن.</p> <p>- در چنین جهانی، اسلام واقعی، انقلاب اسلامی و مکتب امام خمینی <small>ره</small> افرادی را مانند حاج قاسم سلیمانی پرورش می دهد که خانواده اش کمتر او را می دیدند.</p> <p>- ترامپ دروغ گو است او به مردم خود دروغ می گوید.</p> <p>- گفته می شود ترامپ بزرگ ترین دروغ گو در طول تاریخ آمریکاست.</p> <p>- همه رئیس جمهور های آمریکا دروغ گو بودند، اما دروغ گو ترین رئیس جمهور آمریکا در طول تاریخ ترامپ است.</p>	<p>سید حسن نصرالله</p>
---	---	-----------------------------------

ناگفته‌ها

- چیزی که ما عرضه می‌کنیم همان چیزی است که اسلام و مکتب امام خمینی <small>ره</small> از طریق شهید قاسم سلیمانی و ابوالمهندس عرضه می‌کند.	
- نقش آفرینی روشن وی در پیروزی‌های متعدد علیه تشكیلات تروریسم. - افزایش و تحکیم بخشی نیرو و اقتدار مقاومت در برابر دشمنان منطقه ما و احراق حق بر تثیت حاکمیت اراده ملت‌ها در کل جهان پایه و مبنای خواهد شد.	بشار اسد
- آمریکا و رژیم صهیونیستی نماد کفر این عصر هستند.	بدراالدین حوثی
- بعد از این جنایت ضرورت دارد همه جهانیان عاملان آن را محکوم و مرتكبان آن را مجازات کنند.	اسمعاعیل هنیه
- ترور سردار سلیمانی به منزله تأسیس دوباره حشد الشعبی.	فالح الفیاض

یکی از تمهیدات گفتمانی این است که برخی از موارد «آن‌ها» ناگفته باقی بماند. جدول ۸ به ناگفته‌ها اشاره دارد:

جدول شماره ۸. موضوع ناگفته‌ها در رسانه‌های آمریکا

نام شخصیت	موضوع ناگفته‌ها در رسانه‌های آمریکا
رهبر معظم انقلاب	- ظلم و تعدی نکردن سردار سلیمانی به کسی در میدان جنگ. - برخی سعی نکنند این واقعیت‌های حاج قاسم را کم‌رنگ کنند. - خشی کردن همه نقشه‌های نامشروع آمریکا در غرب آسیا، نمونه‌ای از تدبیر و شجاعت حاج قاسم. - پُرکردن دست فلسطینی‌ها از سوی این مرد بزرگ با دادن جرأت و توان مبارزه به آن‌ها.

<p>- آن‌ها همین فساد و ویران‌گری را برای ایران عزیز و جمهوری اسلامی هم آرزو و اصرار دارند.</p>	
<p>- پیگیری‌ها و حمایت‌های حاج قاسم سلیمانی به عنوان نماینده ایران، از علل اصلی تحول کمی و کیفی فعالیت‌های مقاومت در سال‌های ۱۹۹۸ و ۱۹۹۹ که به پیروزی سال ۲۰۰۰ منجر شد.</p> <p>- یکسان بودن قرائت و دیدگاه‌های ما درباره تحولات سوریه از همان ابتدا با حاج قاسم.</p> <p>- بیش از بیست سال، حاج قاسم سلیمانی از ما چیزی نخواست و دستوری به ما نداد و مطلقاً چیزی از ما برای ایران نخواست.</p> <p>- نقش قاسم سلیمانی و ابو‌مهردی المهندس و بسیاری از فرماندهان ایرانی و عراقی در شکست داعش.</p> <p>- حفظ ثبات منطقه از سوی حاج قاسم و ابو‌مهردی.</p>	
<p>- پیام تجمع میلیونی در خوزستان برای بعضی رژیم‌های خلیج (فارس) این بود که علیه جمهوری اسلامی ایران از خوزستان و اهواز توطئه چینی و تلاش می‌کنند از مسائل قومیتی، تزادی و عربی و حتی مسائل مذهبی و طایفه‌ای و از وجود بعضی شرایط دشوار در خوزستان سوءاستفاده کنند.</p> <p>- تلاش گسترده فرهنگی و رسانه‌ای در جهان برای به تمسخر گرفتن هر چیزی به نام جهاد، مجاهدت، شهادت، شهید، مقاومت و پایداری.</p> <p>- این سیلی و این حمله نظامی بزرگ نشان از شجاعت بی‌نظیر رهبری و ملت ایران است که پشت سر رهبری خود ایستاده‌اند.</p> <p>- حمله ایران به عین‌الاسد پیام محکمی برای صهیونیست‌ها.</p> <p>- تراپ ایران را به همکاری برای مبارزه با داعش فراخواند.</p>	<p>سیدحسن نصرالله</p>

<ul style="list-style-type: none"> - احراق حق بر تثبیت حاکمیت اراده ملت‌ها در کل جهان پایه و مبنای خواهد شد. 	بشار اسد
<ul style="list-style-type: none"> - هدف قرار دادن پایگاه‌های آمریکا در عراق را می‌ستاییم. - شر وجودی آمریکا حتی ملت‌های غیر اسلامی را در بر گرفته؛ مانند آنچه در ویتنام روی داده است. 	بدرالدین حوثی
<ul style="list-style-type: none"> - مقاومت فلسطین در جبهه مقدم مبارزه علیه رژیم غاصب صهیونیستی قرار دارد که قدس و مسجدالاقصی را اشغال کرده است. - شهید حاج قاسم سلیمانی نقشی اساسی و محوری در حمایت از مقاومت فلسطین داشت. 	اسماعیل هنیه
<ul style="list-style-type: none"> - جنایتی بزرگ و زشت علیه بشریت. 	فالح الفیاض

گفتمان‌سازی و جریان‌سازی مکتب شهید سلیمانی

مکتب سلیمانی، برای تداوم و جاری شدن و فراگیرشدن نیازمند گفتمان‌سازی به ویژه در میان جوانان است. گفتمان‌سازی نیاز به کار عمیق فرهنگی و تغییر نگرش‌ها دارد و برای آن باید نمادسازی کرد. نیاز به یک کار عمیق فرهنگی برای تغییر نگرش‌ها دارد. فرهنگ‌سازی با کار تبلیغی به نتیجه نمی‌رسد بلکه نیاز به نمادسازی دارد نمادسازی هم با شناسایی و شناساندن ویژگی‌ها و ابعاد مختلف شخصیتی، معنوی، مدیریتی، و .... ایشان به دور از اغراق و زیاده‌گویی تحقق خواهد یافت. «ما نیاز نداریم که زیادی گویی کنیم ما باید حقیقت را بیان کنیم. ما باید این حقیقت را همراه با آن چیزهایی که حاج قاسم را خداترس و قوی و صاحب مکتب کرد تعریف کنیم» (ابعاد و مؤلفه‌های قدرت نرم در مکتب سردار سلیمانی، ۱۳۹۸).

جایگاه نظام اسلامی در مکتب شهید سلیمانی

در بحث انقلاب، حکومت اسلامی، جمهوری اسلامی، همان‌طور که امام ره حفظ نظام را از اوج واجبات می‌داند، شهید سلیمانی هم بر این مسئله تأکید می‌کند و تعبیر

زیبایی در این رابطه دارد، می‌گوید که هیچ واجبی به پای دفاع از نظام نمی‌رسد. ایشان بر این سخن حضرت امام ره تکیه می‌کند که آن را از نماز هم واجب‌تر می‌دانستند و حتی معتقد است نماز اگر قضا شد می‌توان قضایش را به جا آورد، ولی اگر نظام اسلامی آسیب بیند، این طور نیست که بتوان قضای آن را به جا آورد، بلکه همزمان با آن، نماز آسیب می‌بیند و دین آسیب می‌بیند و به همین دلیل است که حفظ این نظام برای همه از اوجب واجبات است.

(ابعاد و مؤلفه‌های قدرت نرم در مکتب سردار سلیمانی، ۱۳۹۸)

جایگاه صدور انقلاب اسلامی در مکتب شهید سلیمانی

شهید سلیمانی معتقد است که صدور انقلاب در دو بُعد تبلور پیدا کرده؛ اول، در بُعد ساختاری و شاکله نظام یعنی مدل حکومتی تلقیق جمهوریت و اسلامیت و دوم، در چارچوب مدل‌ها و الگوها. و منظور از مدل‌ها و الگوها بحث فرهنگ شهادت و بسیج و تحولاتی است که به واسطه بسیج به وجود آمد. بهویژه فرهنگ بسیج و فرهنگ جهاد که توانسته است ارزش‌هایی را در دنیا به ارمغان بیاورد که خیلی از معادلات و میدان‌ها را عوض می‌کند و این در حالی است که جهاد، بر خلاف جنگ، نه توقف دارد، نه خسارت و نه آسیب ایجاد می‌کند.

جایگاه ولایت‌فقیه و مرجعیت در مکتب شهید سلیمانی

شهید سلیمانی اعتقاد داشت همان‌طور که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم در حدیث معروف ثقلین می‌فرمایند که من در میان شما دو امر گرانبها یعنی کتاب خدا و عترتم را باقی می‌گذارم و هر کس از این دو جدا شود گمراه خواهد شد، در مورد انقلاب اسلامی هم امام ره دو رکن ارزشمند را برای ما به یادگار گذاشتند؛ یکی، نظام جمهوری اسلامی و دیگری ولایت‌فقیه که این‌ها لازم و ملزم همیگر هستند. ولایت‌فقیه ستون خیمه جمهوری اسلامی است و اگر ولایت‌فقیه آسیب بیند، جمهوری اسلامی آسیب می‌بیند. چنان‌که قبل از انقلاب هم مراجع بودند، ولی ولایت‌فقیه نبود و ما آسیب دیدیم. امروز این ولایت‌فقیه ضمانتی است که از

آسیب‌هایی که آن موقع دیدیم و اهانت‌هایی که به شیعه و علماء و مراجع وارد شد پیشگیری می‌کند.

حاج قاسم سرباز مقام معظم رهبری هست. چون دستش در دست امام علیه السلام و مقام معظم رهبری بود و در زمین ولایت حجت خدا و زمین اهل‌بیت و عاشورا بود و خدای متعال حاج قاسم را عزیز و عاقبت به خیر و بزرگ کرد و بر همه قلوب حاکم کرد.

نتیجه‌گیری

از مهم‌ترین دستاوردهای انقلاب اسلامی از یک سو گسترش فرهنگ مقاومت و ایستادگی و از سوی دیگر گسترش مکتب‌هایی چون مکتب امام خمینی علیه السلام، مکتب سردار سليمانی و... در برابر استکبار بوده است. در این میان تبیین و پیروی از الگوی مکتب شهید حاج قاسم سليمانی می‌تواند ضمن ایستادگی در برابر هجمه‌های دشمنان، رشد و بالندگی جوانان و در نهایت جامعه را در پی داشته باشد.

اگر بخواهیم با نظریه شخصیت در جامعه‌شناسی یافته‌های به دست آمده را در این تحقیق تحلیل کنیم، نشان می‌دهد که شخصیت حاج قاسم از نظر رهبران مقاومت دارای دو بعد فردی و اجتماعی است که در کنار ویژگی‌های فردی و نیروهای عظیم درونی وی که حاکی از ارزش‌های بنیادی، هدفهای زندگی و فهم او از هویت خویش و نظایر آن، بخش بنیادین شخصیت وی است که نقش بسیار زیادی در شخصیت اجتماعی ایشان دارد. براساس این نظریه و یافته به دست آمده شخصیت اجتماعی حاج قاسم ترکیبی از نقش‌هایی است که براساس پایگاه و جایگاه اجتماعی و موقعیت گروهی خود در میان گروه‌های اجتماعی ایفا می‌کند.

لذا یافته‌های این تحقیق نشان داد که ویژگی‌های شخصیتی شهید حاج قاسم سليمانی از نگاه شخصیت‌های برجسته محور مقاومت؛ هم از نظر فردی و هم از نظر اجتماعی این ویژگی‌ها را دارد، که رهبران مقاومت بر آن تأکید دارند: رفیقی شجاع، بزرگوار، اخلاص بالا، نداشتن تظاهر، انقلابی‌گری ممتاز و برجسته، حضور گسترده و همیشگی در میدان نبرد و خط

مقدم، اسوه تواضع و برادری، حمایت از مردم مظلوم، اراده، ثبات و استقامت؛ برجسته شده است.

همچنین یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که به لحاظ تأثیرگذاری حاج قاسم بر محیط بیرونی موارد زیر در فضای واقعی پدیده آمده است که عبارت‌اند از پیروزی محور مقاومت، شکست نقشه‌های آمریکا در عراق، ایجاد فرهنگ مقاومت، جهاد، جنبش‌های مقاومت در منطقه، پیروزی مقاومت، افزایش توانمندی مقاومت، هدف بزرگ بهترین پرچم‌دار انقلاب و جنبش‌های مقاومت در منطقه، افزایش محور مقاومت و در مقابل تروریسم و داعش، مبارزه تروریسم، مبارزه با داعش، شکست داعش در عراق که با تلاش‌ها و تدابیر حاج قاسم مورد تأکید بوده است.

معانی ضمنی در شخصیت‌های برجسته مقاومت نشان می‌دهد که خشی کردن نقشه‌های دشمنان توسط حاج قاسم سلیمانی، اقتدار و قدرت امت اسلامی، آمریکا تهدید اصلی برای همه کشورها و ملت‌ها، مبارزه علیه حضور آمریکا در منطقه بارز شده است که با تلاش‌های این فرمانده بزرگ مقاومت به دست آمده است.

همچنین درخصوص ناگفته‌ها و تخفیف‌ها و استعاره‌ها در نگاه شخصیت‌های برجسته محور مقاومت می‌توان به موارد زیر اشاره کرد به‌گونه‌ای که این شخصیت‌های محور مقاومت ظلم و تعدی نکردن حاج قاسم به کسی، خشی کردن همه نقشه‌های نامشروع آمریکا توسط حاج قاسم، نقش حاج قاسم در شکست داعش، حفظ ثبات منطقه از سوی حاج قاسم، پایه و مبدأ بودن احراق حق بر تثیت حاکمیت اراده ملت‌ها در کل جهان، جنایت بزرگ و وزشت علیه بشریت، حاج قاسم ذوب در انقلاب، زنده بودن انقلاب اسلامی، آمریکا و رژیم صهیونیستی نماد کفر این عصر، خون این شهدا باعث تأسیس دوباره حشد الشعبي را به طور کلی مورد توجه خود قرار دادند.

چشم‌انداز شخصیت‌های برجسته محور مقاومت در این خصوص نشان می‌دهد که پایان‌دادن به حضور فسادگیز و ویران‌گر آمریکا در منطقه، تلاش و گسترش افق‌های جدید و بزرگ حاج قاسم، عزم محور مقاومت برای ادامه مقابله با سیاست‌های ویران‌گر آمریکا در

منطقه، تلاش در جهت دفاع از مردم و حفاظت از مرزها برای آینده منطقه مطرح کردند. بنابراین به نظر می‌رسد که ویژگی‌های گفتمانی مکتب شهید حاج قاسم سلیمانی در بُعد فردی و رفتاری عبارت‌اند از: تعهد و وفاداری، شخصیت کاریزماتیک، نداشتن تظاهر و ریا. در بعد نظامی، این ویژگی‌ها شامل شجاعت، دشمن‌ستیزی، توانمندی، قانون‌گرایی، دشمن‌شناسی است. در بُعد معنوی و ارزشی عناصری همچون ایثار، گذشت، شهادت طلبی، ساده‌زیستی، دوری از تجمل، انقلابی‌گری و در بُعد مدیریتی نیز، مدیریت جهادی، تفکر راهبردی، سازگار، انعطاف‌پذیر، عطوفت با زیر دستان، خلاق را برجسته کرده‌اند. در بُعد تأثیرگذاری مقاومت هم تقویت نیروهای مقاومت در منطقه، ایجاد انسجام و یکپارچگی بین آحاد ملت، فراهم‌شدن زمینه اخراج دشمنان از منطقه از مهم‌ترین عناصر گفتمانی مکتب شهید سلیمانی از منظر این شخصیت‌ها بوده است. اگر بخواهیم با نظریه شخصیت در علم جامعه‌شناسی در نهایت شخصیت حاج قاسم را از نظر رهبران مقاومت تحلیل کنیم با قهرمان، نابغه و نخبه‌ای مواجه می‌شویم که از نظر ذاتی، درونی و اجتماعی، استعدادها و ویژگی‌های ممتازی دارد و اقدامات و ابتکاراتی انجام داده است که شخصیت وی را فراتر از یک فرد و تا حد یک مکتب بی نظیر تبیین می‌کنند که این شخصیت الگو جامعی ارائه می‌کند که نمونه عملی برگرفته از مکتب پیامبر اسلام ﷺ و اهل‌بیت ﷺ و مدافع ولایت است.

منابع

۱. آفگالزاده، فردوس؛ غیاثیان، مریم السادات (۱۳۸۶). رویکردهای غالب در تحلیل گفتمان انتقادی. زبان و زبانشناسی، ۳(۱)، ۳۹-۵۴.
۲. آفگالزاده، فردوس (۱۳۸۵). تحلیل انتقادی گفتمان. تهران: علمی و فرهنگی.
۳. اسدی، ناصر (۱۳۹۳). تحلیل گفتمانی سیاست خارجی آیت‌الله خامنه‌ای (گفتمان تعامل‌گرایی ضد نظام سلطه). پژوهش‌های سیاست اسلامی، ۵(۲)، ۱۳۲-۱۰۷.
۴. اکبری، حسین (۱۳۹۹). ابعاد و مؤلفه‌های قدرت نرم در مکتب شهید سلیمانی، گزارش نشست تخصصی، دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه جامع امام حسین ع.
۵. بی، ارل (۱۳۸۱). روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی (جلد اول)، ترجمه رضا فاضل. تهران: سمت نشر.

۶. توسلی، غلام عباس (۱۳۸۰). نظریه‌های جامعه‌شناسی. تهران: سازمان سمت.
۷. دایک، تون آدریانوس فان (۱۳۸۲). مطالعاتی در تحلیل گفتمان- از دستور متن تا گفتمان کاوی انتقادی. ترجمه گروه مترجمان. تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها.
۸. دشتی، محمد (۱۳۸۵). نقش شخصیت‌ها در تاریخ، تاریخ در آینه پژوهش، ۳(۲).
۹. دهقانی‌پوده، حسین؛ پاشایی هولاوسو، امین (۱۳۹۹). تدوین الگوی فرماندهی شهید قاسم سلیمانی. مدیریت اسلامی. ۲۸(۲)، ۱۳-۳۷.
۱۰. رحیمی، محمد؛ عمل صالح، احیا؛ دقت، ساناز (۱۳۸۹). تجزیه و تحلیل انتقادی سخنرانی‌های انتخاباتی نامزد‌های دموکرات ریاست جمهوری آمریکا در سال ۲۰۰۸ با توجه به نژاد و جنسیت آن‌ها. زبان‌شناسی کاربردی، ۱۳(۲)، ۷۵-۹۹.
۱۱. زارعی، سعدالله (۱۳۹۸). کنکاشی مقدماتی در مکتب سلیمانی. فصلنامه مطالعات راهبردی جهان اسلام. ۲۰(۳)، ۵-۲۵.
۱۲. سلطانی، سیدعلی اصغر (۱۳۸۴). قدرت، گفتمان و زبان. تهران: نی.
۱۳. فرانکفورت، چاو؛ نچمیا، دیوید (۱۳۸۱). روش‌های پژوهش در علوم اجتماعی، فاضل ریجانی و رضا فاضل، مترجمان تهران: سروش.
۱۴. فرقانی، محمدمهری (۱۳۸۲). راه دراز گذار- تحول گفتمان توسعه سیاسی در ایران. تهران: فرهنگ و اندیشه.
۱۵. فرکلاف، نورمن (۱۳۷۹). تحلیل انتقادی گفتمان. ترجمه گروه مترجمان تهران: مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها
۱۶. کارلایل، توماس (۱۳۱۸). قهرمانان (زندگانی محمد^{علیه السلام}). ترجمه ابوعبدالله زنجانی. تحریر: کتابفروشی سروش.
۱۷. کریمی فیروزجایی، علی؛ حبیبی، سمیرا (۱۳۹۷). تحلیل گفتمان دیدگاه‌های رهبران ایران و آمریکا درباره برجام. جستارهای سیاسی معاصر. ۹(۴)، ۱۳۳-۱۵۳.
۱۸. کوزر، لوئیس آفرد؛ روزنبرگ، برنارد (۱۳۷۸). نظریه‌های بنیادی جامعه‌شناسخنی. ترجمه فرهنگ ارشاد. تهران: نشر نی.
۱۹. گنج بخش، محمود (۱۳۹۹). شناسایی عوامل شکوفایی فضای اخلاقی حکمران مبتلى بر مکتب شهید سلیمانی. حکمرانی متعالی، ۱(۱)، ۳۲-۱۱.
۲۰. محمدظاهری، محمد (۱۳۹۹). ارائه الگوی مدیریتی در تراز انقلاب برای مدیران عالی جمهوری اسلامی ایران: مبتلى بر سبک مدیریتی شهید سپهبد قاسم سلیمانی، مدیریت اسلامی، ۲۸(۱)، ۲۱-۴۶.
۲۱. مطهری، مرتضی (۱۳۹۲). مقدمه‌ای بر جهان‌بینی اسلامی. تهران: انتشارات صدرا.

۲۲. مک دانل، دایان (۱۳۸۰). مقدمه‌ای بر نظریه‌های گفتمان. ترجمه حسینعلی نوذری. تهران: فرهنگ گفتمان.
۲۳. علم‌الهدی، جمیله (۱۳۹۸، ۱۲ بهمن). مکتب شهید سلیمانی؛ قله دستاوردهای معنوی و انسانی انقلاب اسلامی. پایگاه اینترنتی خبرگزاری مهر. دسترسی در ۱۳۹۹/۱۰/۲۰ از وبسایت:
<https://www.mehrnews.com/news/4840203>
- 24. Fairclough, N. (2003). *Analysing Discourse; Textual Analysis for Social Research*. London and New York: Routledge.
  - 25. Hill, H. (2009). *Outsourcing the public library: A Critical Discourse Analysis* (Dissertation) the Faculty of the Graduate School at the University.
  - 26. Jurgensen, M and Phillips (2002). *Discourse analysis* (London: sage publications). Macmillan, Katie. 2006."Discourse Analysis 'A Primer'" :